

Gimbernat, 2010 (**), 54, 9-10

EDITORIAL

LA DIVERSITAT D'ENFOCAMENTS I ORIENTACIONS EN LA HISTÒRIA DE LA MEDICINA

En l'evolució dels treballs d'història de la medicina, i ara considerem pròpiament els punts de vista dels que es fan aquí, hi ha molts possibles enfocaments, dels que en voldríem comentar alguns.

L'aprofundiment en el coneixement comarcal. En aquest número recollint, com en altres vegades sense pressa, treballs del Congrés de Berga que encara estaven pendents i altres escrits, alguns més anteriors i que estaven a la cua, es fa una nova aportació al coneixement de detalls que van configurant la història de la nostra medicina. Va predominar la orientació més comarcalista, més treballs en relació amb el que s'ha fet en les diverses zones de Catalunya que no pas en el seu nucli més poblat i durant molts anys el més actiu, on estava el centre de les decisions. Cada vegada té més pes el país sencer, la totalitat conjunta, i aquí ens en fem ressò. La clara orientació dels nostres congressos ha estat de distribuir la seva realització per tota la geografia del país. Aquesta és una línia ben marcada, i palesa en aquest volum.

Un segon aspecte té més a veure amb la *procedència dels autors*, pel que fa a la seva formació. Cada vegada es poden integrar persones amb orientació i formació de base diversa, en l'estudi de la història dels problemes sanitaris. La història de la sanitat, si volem de la salut pública, té cada vegada més importància dins de l'estudi global de la història de la medicina, en els seus aspectes més tècnics. Potser més que en altres ciències la història de la medicina ofereix prou material per a ser objecte d'estudi des de punts de vista diferents, alguns complementaris, i altres totalment independents.

Per exemple la *història del finançament dels hospitals* que diríem avui, o dels benefactors que van contribuir amb les seves deixes, més en segles passats, o els de les etapes fundacionals, bastants ja a l'Edat Mitjana. És evident que és un tema que incideix plenament en el camp de la història de la medicina, però també es pot estudiar des d'enfocaments molt diferents. Tanmateix els problemes de finançament actuals es reflecteixen més a la premsa: p.e. vagues de metges, demanant més mitjans; d'empleats d'hospitals rebutjant restriccions de plantilla (ERO), que fan sortir els gerents als diaris. També es troben en els mitjans audiovisuals, i en canvi si només estudiem les revistes científiques, no en tindrem cap esment.

Així es van obrint *línies de recerca noves*. Fins i tot podem mirar els documents antics, no cal que ho siguin gaire, de poques generacions, amb ulls diferents. Quan, a partir de 1831, en que a Espanya es van restablir les Acadèmies de Medicina, veiem que es busca, si més no a la de Barcelona, de fer un llistat de metges, en realitat de sanitaris: metges, cirurgians, llevadores, per tenir un cens, al darrere s'hi amaga, i de manera bastant visible, la idea de poder fer pagar un impost, taxa, o com se li vulgui dir. La nova organització social i política que comença en el segle XIX, cercant nous sistemes de tributació, fins i tot ens ajuda a recollir material pels nostres diccionaris biogràfics. Díficilment ho pensaven els qui van promulgar aquelles ordres.

També ens ajuda a conèixer el passat de l'assistència sanitària per part de les llevadores, és a dir la importància d'una professió femenina per a la salut de les dones, aquí i en altres llocs. En aquest cas és clar, es tracta d'una professió femenina, que té poques interferències amb altres. Si hi havia dificultats demanaven l'ajuda del cirurgià.

En el cas dels cirurgians el tema és més complex, (no arribem a dir confús), perquè hi havia molts graus de cirurgians. Històricament des dels barbers, però ja en el segle XVIII- XIX, entre llatins i romancistes, i en aquests la valoració del nombre d'exàmens, feien difícil una diferenciació professional clara. I més si hi havia manca de titulats, i el cirurgià havia de resoldre el que se li presentava. Més tard va venir la titulació dels practicants.

A les *facultats d'Història* —posem aquest nom perquè és prou clar, però hi ha diversitat de denominacions— és on aquest tema és més visible. Aquesta diversitat va molt més enllà de la línia dels historiadors. No n'hem pas de fer el catàleg ara. La incorporació des de fa bastants anys, i ara de manera més nombrosa, d'historiadors per vocació pel tema o com a sortida professional, ha enriquit el panorama dels estudis d'història de la sanitat, i també dels nostres congressos, que els acullen amb joia.

La *història general de la medicina*. Un tercer punt, i no hauria de ser pas l'últim en interès, és l'extensió geogràfica dels nostres treballs. Estem molt centrats en la medicina catalana. Els congressos i el títol de la revista porten cap aquesta orientació, però creiem que no ha de ser l'única. Cal tenir també una visió de la història general de la medicina. Demanàriem que els historiadors que en tinguin més capacitat, per la seva dedicació a la història, i per la seva especialització mèdica, tinguessin també en compte aquests punts de vista. No és fàcil, les fonts no estan tan properes, però avui les consultes per mitjans digitals faciliten molt la tasca, i també la reproducció sencera de centenars de textos antics. Analitzar algunes descripcions clíniques des del punt de vista d'un especialista actual, pot permetre tenir deduccions que un «no especialista» no podria copsar. És una necessitat si volem pujar el nivell.